

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הקטלוג: מקורות, תהילה, סוף? - 33794

תאריך עדכון אחרון 06-09-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יונתן דקל-חן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: jonathan.dekel-chen@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ד', 8:30 - 10:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס מקיף את סוגיות עולות בחקר הקיבוץ מאז יסוד התנועה הציונית באירופה, דרך יישוב ארץ ישראל לפני 1948, אל תוך שנותיה הראשונות של מדינת ישראל ועד ימינו. במהלך הסמסטר נתמקד בנושאים שונים, הכוללים האידיאולוגיה השיתופית המקורית והתמורות אשר חלו בה במשך שנות קיומו של הקיבוץ. נעסוק גם בסוגיית הכלכלה הקיבוצית, יחסי הגומלין בין הקיבוץ ובין המדינה, ובהתפתחות החברתית של הקהילה הקיבוצית על גווניה. נבחן במהלך הקורס את מקומו של הקיבוץ בחברה הישראלית במהלך השנים והאופק לקיבוץ ולרעיון הקיבוצי בתקופתנו. נכיר במהלך הקורס את הספרות המחקרית אודות הקיבוץ ויצירות אומנותיות אודותיו. נכיר גם פירות מתוך היצירה האומנותית העצמאית של הקיבוצים

מטרות הקורס:

מטרת הקורס להפגיש תלמידים מרקעים שונים עם ההיסטוריה של התנועה הקיבוצית בישראל. הקורס יעודד חשיבה ביקורתית לגבי אידיאולוגית הקיבוץ, תרבותו, ומגמות התפתחות בו לאור הסוגיות האלו בחברה הישראלית הכללית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להשוות את אידיאולוגיה של התנועה הקיבוצית עם התוצאות בפועל.

לבחון מגמות ארוכות-טווח בחיי קיבוץ.

לחשוב באופן ניתוחי אודות זיקות בין היסטוריה של הקיבוץ ובין ההתפתחות הכללית של החברה הישראלית והנרטיב הלאומי של מדינת ישראל.

להעריך הדמויות של חיי קיבוץ העולות מספרות וקולנוע אודות הקיבוץ.

לבנות ניתוחים מקוריים על שאלות היסטוריות.

לשלב חומרים מהסילבוס של הקורס, יחד עם חומר הנלמד בשיעורים, כדי לתמוך בניתוחים היסטוריים מקוריים.

80%

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
שורשים רעיוניים

שדות ניסוי בארץ ישראל

הקיבוצניקים הראשונים ותנועתיהם

בנייתה של חברה יהודית חדשה

המבנה המגדרי הקלאסי של
הקיבוץ - כלכלה, חברה, חינוך

הקיבוץ כחלק מהקמת מדינת ישראל

הפילוג הפוליטי בשנות ה-50

משבר השני - בין
אידיאולוגיה ובין הכלכלה

דימויים בספרות ועל המסך

הקיבוץ כחלק מתנועה קואופרטיבית בעולם

הקיבוץ לאור השינויים של השנים האחרונות

חומר חובה לקריאה:

הנרי ניר, "ראשית הקיבוץ: שני העשורים הראשונים", מתוך: הקיבוץ: מאה השנים הראשונות. אביבה חלמיש וצבי צמרת, עורכים. ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2010. עמ' 11-24.

Elkana Margalit, "Social and Intellectual Origins of the Hashomer Hatzair Youth Movement, 1913-1920," *The Journal of Contemporary History*, 4, no. 2 (1969): 25-46.

צבי שילוני. "גורמים אקראיים בייסודה של דגניה: הפוגרום, בית הוויכוח והחומס." נוף מולדתו: מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ-ישראל ובתולדותיה מוגשים ליהושע בן-אריה. ירושלים: מאגנס, תש"ס, 1999. עמ' 408 - 437.

Henry Near, *The Kibbutz Movement: A History*, vol. 1, pp. 1-41, 53-96, 131-165. London, 1997.

Israel Oppenheim, 'Hechalutz in Poland between the Two World Wars,' *Essential Papers on Zionism*, edited by Jehuda Reinharz and Anita Shapria, NYU Press, 1996, pp. 288-293.

Yossi Katz, "The Religious Kibbutz Movement and its Credo, 1935-1948", *Middle Eastern Studies* 31/2 (1995), 253-280.

אסף ענברי. הביתה. תל אביב: משכל, 2009.

Shalom Lilker. *Kibbutz Judaism: A New Tradition in the Making*. N.Y. 1982. pp. 87-106, 121-141.

מוקי צור, "תרבות הקיבוץ בין מסירה ליצירה", מתוך: אביבה חלמיש וצבי צמרת, עורכים. הקיבוץ: מאה השנים הראשונות. ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2010, עמ' 225 - 238.

עמיה ליבליך. קיבוץ מקום. ירושלים: שוקן, 1984.

Henry Near, "What Troubled Them? Women of Kibbutz and Moshav in the Mandatory Period," in: *Jewish Women in Pre-State Israel*. Edited by Ruth Kark, et als. New Hampshire: UPNE, 2008. pp. 122-130.

Henry Near, *The Kibbutz Movement. A History*, vol. I, pp. 299-335; vol. II, pp. 10-31, 65-74.

Henry Near, "The Crisis in the Kibbutz Movement, 1949-1961", in *Israel: The First Decade*, edited by Ilan Troen, pp. 243-259.

Eliezer Ben-Rafael, "The Kibbutz in the 1950's: A Transformation of Identity", in *Israel: The First Decade*, pp. 265-269.

אליעזר בן-רפאל ומנחם טופל, "קיבוץ שונה ומשתנה", מתוך: חלמיש וצמרת, הקיבוץ: מאה השנים הראשונות, עמ' 329 - 344.

יעל נאמן. היינו העתיד

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 50 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 50 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
הקורס פתוח לתלמידי שנה ג' בתואר ראשון, ע"פ אישור המרצה